

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Música e Canto.
DISCIPLINA	Linguaxe Musical II.
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte Dramática.
ESPECIALIDADE	Interpretación.
ITINERARIO	Textual e Xestual
CURSO	1º - 2º Cuadrimestre.
CRÉDITOS ECTS	3 ETCS (4 horas presenciais + 2 horas non presenciais, por semana)
CARÁCTER	Obrigatoria. Práctica.
DEPARTAMENTO	Interpretación – Area de Música e Canto.
CENTRO	Escola Superior de Arte Dramática de Galicia.
COORDINADOR/A	Marion Sarmiento Vallverdú.
DOCENTES	Nome y apellidos: Marion Sarmiento Vallverdú Horario tutorías: https://esadgalicia.com/curso-escolar/ Despacho: Departamento 2 – Corporal, Danza y Música / Aula P16. Contacto: marion.sarmiento@edu.xunta.gal
DESCRIPCIÓN	<i>Estudo dos principios musicais (ritmo, melodía, etc...) encamiñados á comprensión, interpretación e creación. Linguaxe Musical: iniciación aos códigos de escritura e lectura musical.</i>
COÑECEMENTOS PREVIOS	Ter superada Linguaxe Musical I
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Francés ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DA TITULACIÓN	
T1	<i>Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.</i>
T6	<i>Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersonal.</i>
T7	<i>Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.</i>
T9	<i>Integrarse adecuadamente en equipos interdisciplinarios e en contextos culturais diversos.</i>
T13	<i>Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.</i>
T15	<i>Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.</i>
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X2	<i>Comprender psicoloxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas; desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose aos demais e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.</i>
X4	<i>Comunicar, mostrando a capacidade suficiente de negociación e organización do traballo en grupo, a integración en contextos culturais diversos e o uso das novas tecnoloxías.</i>
X5	<i>Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.</i>
CX6	<i>Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.</i>

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DE ESPECIALIDADE	
EI1	<i>Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos procesos creativos.</i>
EI2	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe,escénico ou audiovisual, e interpretalo adecuadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas..
EI3	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe,escénico ou audiovisual, e interpretalo adecuadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas.
EI5	Concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Dominar os conceptos de ritmo, movemento, harmonía, equilibrio, espazo e tempo, elementos básicos do Linguaxe Musical, para establecer os elementos comúns entre a expresión artística musical e a teatral.	X5, EI1, EI3
2. Utilizar as diferentes formas de expresión a través do corpo e da voz.	T7, T9, X5, EI1
3. Interpretar correctamente os símbolos gráficos e coñecer os que son propios do Linguaxe Musical.	T13, X5, EI1, EI3
4. Potenciar a creatividade partindo da improvisación e interpretación rítmica, melódica e harmónica, vocal e instrumental, para a súa aplicación na escena.	T13, EI1, EI3
5. Empregar á audición e á expresión musical como medios de coñecemento e de desenvolvemento da sensibilidade e da creatividade.	T13, T15, EI1, EI5
6. Servirse do "oído interno" para relacionar a audición coa súa representación gráfica, así como para recoñecer timbres, estruturas formais, indicacións dinámicas, expresivas, temporais, etc.	X6, CEI1, EI3
7. Aplicar a coordinación motriz para a interpretación do ritmo; utilizando as destrezas da asociación e disociación correspondentes.	T6, T9, T15, X2, X5, EI2, EI5
8. Usar unha correcta emisión da voz para a reprodución interválica e melódica xeral, ata consideralas coma unha linguaxe propia, tomando o canto como actividade fundamental.	T6, T13, X5, X6, EI1, EI5
9. Compartir vivencias musicais cos compañeiros, que permitan enriquecer a relación afectiva coa música a través do canto, do movemento, da audición e da participación instrumental no grupo.	T1, T7, T15, X2, X4, EI1, EI2, EI5
10. Percibir a música como unha manifestación artística producida nun momento histórico concreto, suxeita á influencia de factores culturais, sociais e económicos.	T7, T9, X2, X5, EI2, EI3

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. CONCEPTOS E NOTACIÓN MUSICAL II	1.1. Consolidación dos conceptos adquiridos en Linguaxe Musical I. 1.2. Matices de intensidade. 1.3. Termos indicativos de tempo. 1.4. Termos indicativos de carácter e fraseo. 1.5. Motivo, frase, estrutura musical. 1.6. Música e escena.	5 horas
2. MELODÍA E HARMONÍA II	2.1. Alteracións. Enharmonía. 2.2. Escalas maiores e menores naturais e harmónicas. 2.3. Acordes tríada maiores e menores. 2.4. Estructuras tonais: escalas menores, grados e acordes. 2.5. Tonos relativos. Tonalidade e modulación.	10 horas
3. RITMO E ENTOACIÓN II	3.1. Improvisación, lectura e recoñecemento de ritmos. Figuras ata semicorchea e silencio de corchea. Compases 6/8, 9/8, 12/8. 3.2. Improvisación, lectura e recoñecemento de melodías en La	15 horas

	menor e en Clave de Sol e Fa 4º. 3.3. Entoación e recoñecemento de escalas e acordes tríada maiores e menores	
4. TÉCNICA E INTERPRETACIÓN VOCAL II	4.1. Exercicios de corpo, respiración e vocalización. 4.2. Interpretación individual de cancións con ou sen acompañamento instrumental. 4.3. Interpretación conxunta de cancións a varias voces. 4.4. Interpretación conxunta de cancións con acompañamento instrumental.	20 horas
5. INTERPRETACIÓN INSTRUMENTAL II	5.1. Lectura de ritmos e melodías con percusión corporal e instrumental. 5.2. Interpretación de fragmentos instrumentais cos instrumentos da aula. 5.3. Interpretación de acompañamentos instrumentais para cancións traballadas en clase.	10 horas
TOTAL SESIÓNS		60 horas

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Actividades introdutorias	1	-	1
Exposición teórico-práctica	15	5	20
Práctica individual	15	10	25
Práctica colectiva	10	5	15
Actividades Complementarias: traballos de aula	10	10	20
Titorías individuais	2	-	2
Titorías grupais	1	-	1
Actividades de avaliación. Probas	3	-	3
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	2	-	2
Actividades de avaliación. Revisión	1	-	1
TOTAL	60	30	90
PORCENTAXE	66,67%	33,33%	100%

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Actividades introdutorias.	Actividades encamiñadas a presentar a materia.
Exposición teórico-práctica.	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades vocais e instrumentais sobre a linguaxe musical, para a súa posterior aplicación musical.
Práctica individual	Aplicación dos coñecementos adquiridos á práctica da interpretación rítmica e melódica individual.
Práctica colectiva	Aplicación dos coñecementos adquiridos á práctica de interpretación rítmica e melódica grupal.
Traballos de aula.	<p><u>CONTO MUSICAL:</u> Realización e interpretación en grupos pequenos dun traballo escénico sobre un texto corto de creación ou baseado nun existente, mediante patróns rítmicos e melódicos como ambientación segundo os personaxes ou a acción, utilizando tanto a voz cantada e falada como instrumentos musicais diversos. Este traballo será mostrado en público. Deberase presentar por escrito o guión da escena xustificando os diversos elementos musicais utilizados.</p> <p><u>CANCIÓN INDIVIDUAL:</u> Interpretación individual memorizada diante dos compañeiros do mesmo curso e especialidade dunha canción traballada en clase, facendo atención ás indicacións da partitura referentes aos diversos elementos rítmicos, melódicos</p>

	e expresivos.
Tutorías individuais	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Tutorías grupais	Ensinanza na que os estudantes levan a cabo a realización dun proxecto nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Tutoría presencial</i> : O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inquiredanzas que xurdan en cada caso. <i>Tutoría electrónica</i> : O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

O alumnado deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8. 1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico</u> : O alumnado deberá responder a unha serie de cuestións e realizar actividades diversas relacionadas cos contidos da materia.	T1, X5, EI1, EI3	10% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobarlo)
<u>Ditados baseados nos contidos da materia</u> : 1. Escalas maiores e menores. 2. Acordes maiores e menores. 3. Rítmico 4. Melódico	X5, EI3	20% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobarlo)
<u>Lectura rítmica baseada nos contidos da materia</u> : 1. Lectura recitada cun vocablo, levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas/tres liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.	T6, T13, X2, X5, EI3	15% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobarlo)
<u>Lectura melódica baseada nos contidos da materia</u> : Entoación individual memorizada dunha melodía escollida ao azar entre as traballadas en clase.	T6, T13, X2, X4, X5, EI3	15% (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobarlo)
<u>Traballos</u> : 1. Conto Musical. 2. Canción individual	T1, T6, T7, T9, T13, T15, X2, X4, X5, X6, EI1, EI2, EI3, EI5	40% Os traballos serán entregados o día asignado, fóra de prazo non se admitirán. (50% desta nota serán as notas obtidas ao longo do cuadrimestre no proceso de avaliación continua, no obstante é necesaria a súa realización para aprobarlo)

Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a corrección na realización dos traballos prácticos: precisión rítmica, afinación, expresión musical, fluidez, continuidade, creatividade, improvisación, etc. Vaise valorar tamén a presentación e corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico:</u> O alumnado deberá responder a unha serie de cuestións e realizar actividades diversas relacionadas cos contidos da materia.	T1, X5, E11, E13	10%
<u>Ditados baseados nos contidos da materia:</u> 1. Escalas maiores e menores. 2. Acordes maiores e menores. 3. Rítmico 4. Melódico	X5, E13	20%
<u>Lectura rítmica baseada nos contidos da materia:</u> 1. Lectura recitada cun vocablo, levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas/tres liñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.	T6, T13, X2, X5, E13	15%
<u>Lectura melódica baseada nos contidos da materia:</u> Entoación individual memorizada dunha melodía escollida ao azar entre varias propostas.	T6, T13, X2, X4, X5, E13	15%

<u>Traballos:</u> 1. Conto Musical. 2. Canción individual	T1, T6, T7, T9, T13, T15, X2, X4, X5, X6, E11, E12, E13, E15	40% Os traballos serán entregados no día e hora do exame e non serán admitidos fóra de prazo.
---	--	--

Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a corrección na realización dos traballos prácticos: precisión rítmica, afinación, expresión musical, fluidez, continuidade, creatividade, improvisación, etc. Vaise valorar tamén a presentación e corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<u>Exercicio teórico:</u> O alumnado deberá responder a unha serie de cuestións e realizar actividades diversas relacionadas cos contidos da materia.	T1, X5, E11, E13	10%
<u>Ditados baseados nos contidos da materia:</u> 1. Escalas maiores e menores. 2. Acordes maiores e menores. 3. Rítmico 4. Melódico	X5, E13	20%
<u>Lectura rítmica baseada nos contidos da materia:</u> 1. Lectura recitada cun vocablo,	T6, T13, X2, X5, E13	15%

levando a pulsación coa man. 2. Lectura simultánea de dúas/tres líñas rítmicas distintas utilizando a percusión corporal.		
<u>Lectura melódica baseada nos contidos da materia:</u> Entoación individual memorizada dunha melodía escollida ao azar entre varias propostas.	T6, T13, X2, X4, X5, E13	15%
<u>Traballos:</u> 1. Conto Musical. 2. Canción individual	T1, T6, T7, T9, T13, T15, X2, X4, X5, X6, E11, E12, E13, E15	40% Os traballos serán entregados no día e hora do exame e non serán admitidos fóra de prazo.
Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a corrección na realización dos traballos prácticos: precisión rítmica, afinación, expresión musical, fluidez, continuidade, creatividade, improvisación, etc. Vaise valorar tamén a presentación e corrección nos traballos escritos e/ou gráficos.		

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas:

GROBA LORENZO, M. (2006): *Introducción á Linguaxe Musical*. Ed. Galaxia, Vigo.
Lenguaje Musical 02. Enseñanzas Elementales. Editorial Enclave Creativa. Madrid, 2006
Ritmo, Lectura y Entonación 01. Editorial Enclave Creativa. Madrid, 2006.
 LOPEZ ARENOSA; Encarnación (2001): *Ritmo y Lectura 1*. Real Musical, Madrid
 IBAÑEZ MAYOR, A & CURSÁ DE PEDRO, Dionisio (2004): *Nuevos Cuadernos de Teoría, Grado Elemental (nº 1-4)*. Real Musical, Madrid

--- 0 ---

TEXTOS, MATERIAIS E OBRAS DE LECTURA VINCULADAS AO PROGRAMA:

ESCODERO, Mª P. (2000): *Didáctica Musical Activa*. Real Musical, Madrid.
 NAVARRETE PORTA, Ana Mª (2000): *El Lenguaje de la Música 1*. Sociedad Didáctica Musical, Madrid.
 OLIVIER, Bertrand (2007): *La voz del Ritmo*, Fuzeau,
 RICHARD, Fabrice / BERTHE, Nicolas (2008): *Art of Rhythm*
 SAINT JAMES, Guillaume (2006): *Body Tap*. Fuzeau, Barcelona.
 SAINT JAMES, Guillaume (2008): *Body Tap 2*. Fuzeau, Barcelona.
 SANUY, M., GONZALEZ SARMIENTO, L. (1969): *Orff-Schulwerk: Música*. Ed. Unión Musical Española, Madrid.
Referencias complementarias:
 ALSINA, P. SESÉ, F. (2003): *La Música y su evolución. Historia de la música con propuestas didácticas y 49 audiciones*. (Libro + CD) Serie Didáctica de la educación musical 125. Ed. Graó, Barcelona.
 BERNSTEIN, L. (2002): *El maestro invita a un concierto*. Ed. Siruela, Madrid.
 EGEA, C. (coord); AGUILERA, E.; LAZKOZ, P.; MARTINEZ RIAZUELO, I. (2003): *Rock & Orff*. Biblioteca de Eufonía 178. Ed. Graó, Barcelona.
 GRABNER, H. (2001): *Teoría General de la Música*. Ed. Akal, Música, Madrid.
 JOFRÉ i FRADERA, J. (2003): *El lenguaje musical*. Ed. Ma Non Troppo, Barcelona.
 MICHELS, U. (1992): *Atlas de la música I y II*. Ed. Atlas-Alianza. Madrid.
 McCALLION, M. (2006): *El libro de la voz*. Ed. Urano, Barcelona
 PISTON, W. (1984): *Orquestación*. Ed. Real Musical, Madrid.
 SADIE, S. (2000): *Guía Akal de la Música*. Ed. Akal, Madrid.

10. OBSERVACIÓNS

Recoméndase asistir con roupa e calzado cómodo.

Os traballos por escrito deberán presentarse segundo os criterios establecidos polo centro en relación ao modelo, desenvolvemento e adecuación estilística e ortográfica (IP701.16 no apartado 7 do Manual de Calidade). Os traballos que non reúnan tales requisitos serán devoltos para revisión.